

Vrije Universiteit Brussel

Financieel Plan

Entrepreneurship – Startersseminaries

“Van idee tot ondernemingsplan”

Prof.dr.Joël Branson
 Hoogleraar Accountancy, Bedrijfsrevisor PKF

Vrije Universiteit Brussel

Nut van het financieel plan

1. **ingevoolge wettelijke voorschriften:**
 - vóór de oprichting van een vennootschap waarin de aansprakelijkheid van de vennoten beperkt blijft tot hun inbreng (NV, CVA, BVBA, CVBA)
2. **zonder noodzakelijk te zijn opgelegd door een wettelijk voorschrift,**
 - bij elke beslissing om een onderneming op te richten die daarom niet noodzakelijk de vorm van een vennootschap aanneemt;
 - vóór de oprichting van een vennootschap waarvan de vennoten hoofdelijk en onbeperkt aansprakelijk zijn;
 - bij de kapitaalverhoging;
 - wanneer de onderneming een beslissing neemt over een uitbreidingsinvestering met of zonder banklening;
 - bij de splitsing tot fusie van ondernemingen;
 - bij financiële moeilijkheden die aanleiding geven tot de voortzettingsbeslissing

Vrije Universiteit Brussel

Vaststellingen

- Meer dan twee derden van de faillissementen worden genoteerd in de eerste drie levensjaren van de onderneming.
- Afremmend
 - Het is een onbekende hoeveel "oprichters" nooit een vennootschap hebben opgericht omdat zij de eisen – omzet, kosten, kapitaal, ... – niet haalbaar achten.
- Ondersteunend
 - Vooral de oprichters, die op geen verleden kunnen bogen, hechten veel belang aan een financieel plan.
 - Dit is wel minder het geval indien bijvoorbeeld een jarenlange bestaande eenpersoonsonderneming omgezet wordt in een vennootschap.
- Beschermend
 - De rechter bepaalt een verhouding waarvoor deze oprichters verantwoordelijk gesteld worden.
 - Bovendien wordt aan de beschuldigde partij een middel aan de hand gedaan om zich te verweren.
- Minder verrekend dan ondernemingsplan.

Vrije Universiteit Brussel

Wettelijke grondslag

- Invoering
 - in 1978 in Vennootschappenwet (nu: Wetboek Vennootschappen)
- Voor wie?
 - vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid (NV, BVBA, CVBA, CVA)
 - niet voor vennootschappen met onbeperkte aansprakelijkheid (VOF, GCV, CVOHA)
- Wanneer?
 - enkel bij oprichting
 - niet bij kapitaalverhoging

Vrije Universiteit Brussel

Aansprakelijkheidsregeling

- Indien:
 - het faillissement wordt uitgesproken binnen de drie jaar na de oprichting; en
 - het maatschappelijk kapitaal kennelijk ontoereikend was voor de normale uitoefening van de voorgenomen bedrijvigheid over ten minste twee jaar.
- kan de rechter het geheel of een deel van de schulden van de vennootschap laten dragen door haar oprichters
 - De rechter zal de **mate van verantwoordelijkheid** van ieder der oprichters bepalen, los van zijn inbreng in het kapitaal.
 - Iedere vermelding, die de oprichter van zijn verantwoordelijkheid ontziet, is **nietig**.
 - De oprichters zijn **hoofdelijk** aansprakelijk. De rechter kan zelfs per oprichter een andere verhouding bepalen.

Vrije Universiteit Brussel

Inhoud financieel plan

- Niet bij wet vastgelegd
- Wel jurisprudentie, bijvoorbeeld:
 - Rechtbank van Koophandel te Brussel
 - Het financieel plan is een budgetair plan opgesteld op basis van een actieprogramma van de oprichters. Het moet de financiële middelen aanwijzen die de oprichters hebben voorzien om de levensvatbaarheid van de vennootschap te waarborgen gedurende de twee eerste jaren van haar bestaan.
 - Rechtbank te Luik
 - het financieel plan zodanig moet worden opgesteld, dat kan worden nagegaan wat de voorgenomen activiteit is van de vennootschap bij de oprichting, en op welke wijze ze gedurende de eerstvolgende twee jaar zal worden gefinancierd. Ten dien einde dient het plan bij voorkeur te vermijden:
 1. een beschrijving van de voorgenomen activiteit;
 2. een schatting van het zakencijfer dat kan verwacht worden;
 3. een berekening van de te verwachten rendabiliteit;
 4. de wijze van financiering (kapitaal, leningen, andere inkomsten).
 Tot de financieringsbehoeften kunnen ook de voorgenomen voorschotten door de vennoten worden gerekend. Dit zijn eveneens wijzen van financiering van de activiteit.
 - Rechtbank te Gent:
 - het financieel plan is de weergave van de financiële middelen waarover de vennootschap zal beschikken voor de normale uitoefening van de voorgenomen bedrijvigheid gedurende ten minste twee jaar. Het financieel plan is daarentegen geen budgettaire norm voor deze bedrijvigheid. Wanneer de bedrijvigheid van de vennootschap, door het gevoerde bestuur, hoger blijkt te liggen dan wat werd voorzien in het financieel plan, zijn de oprichters niet aansprakelijk voor het lat te hand lopen van de aanvankelijke prognoses. De oprichters hebben geen resultaatverplichting tot naleving van het financieel plan.

 Vrije Universiteit Brussel

Betrokken partijen

- Rol voor:
 - Oprichters
 - Adviseurs
 - Boekhouder, lid van BIBF (Beroepsinstituut van Erkende Boekhouders en Fiscalisten)
 - Accountant, lid van IAB (Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten)
 - Bedrijfsrevisor, lid van IBR (Instituut der Bedrijfsrevisoren)
 - Notaris

 Vrije Universiteit Brussel

Oprichters

- Enige verantwoordelijken voor opstelling
 - Geen directe sanctie voor ontbreken of onvolledig zijn van het financieel plan
 - Bij ontbreken en latere aansprakelijkheidsvordering ontbreekt dan wel een belangrijk bewijsstuk, opgemaakt *in tempore non suspecto*.
- Oprichters van een **BVBA**:
 - al diegenen die bij de oprichtingsakte voor de notaris verschijnen
- Oprichters van een **NV**:
 - in principe diegenen die voor de notaris verschijnen bij het verlijden van de akte van oprichting.
 - indien de oprichtingsakte echter één of meer aandeelhouders aanwijst die samen minstens 1/3 van het maatschappelijk kapitaal bezitten, worden de overige verschijnenden voor eenvoudige inschrijvers gehouden.
 - eenvoudige inschrijvers mogen op de aandelen enkel in specie inschrijven en geen enkel bijzonder voordeel genieten.
 - eenvoudige inschrijvers kunnen niet aansprakelijk gesteld worden zoals de oprichters.
 - Wanneer een eenvoudige inschrijver tevens mede-eigenaar is van een goed, in natura ingebracht door een oprichter, verliest hij de hoedanigheid van eenvoudig inschrijver.

 Vrije Universiteit Brussel

Adviseurs

- Gelet op:
 - Techniciteit van de materie
 - Amateurisme verhoogt aansprakelijkheidsrisico
- Bijstand, geen deelname
 - Enkel gebaseerd op door de klant verstrekte gegevens
 - Kritische beoordeling hoort wel bij de opdracht
 - adviseur mag gegevens niet zomaar overnemen
 - best schriftelijk mededeling opmerkingen aan cliënt
 - wat na tweede jaar?

 Vrije Universiteit Brussel

Notaris

- Depothouder
 - Bijhouden financieel plan
 - Moet voor oprichting in bezit zijn van notaris
 - Maakt geen deel uit van oprichtingsakte
 - Wordt niet gepubliceerd
 - Frequent opgevraagd door financiële instellingen
 - Ook best te bewaren door oprichters en eventuele adviseurs
 - Voorleggen ingeval van faillissement binnen 3 jaar na oprichting
 - op vraag van de rechter-commissaris of de procureur des Konings
- Juridisch raadgever
 - Wijzen op bestaan en belang wettelijke verplichting
- Formeel onderzoek
 - Verificatie of ingediend document naar vorm kan aangezien worden als financieel plan
 - Minstens 2 jaar
 - In de toekomst geprojecteerde balansen en resultatenrekeningen
 - Omschrijving van de voorgenomen activiteit
 - Conclusie, datering en handtekening van alle oprichters op alle bladzijden
 - Indien document niet lijkt op financieel plan: weigeren?
 - Geen inhoudelijke analyse

 Vrije Universiteit Brussel

Aansprakelijkheidsvoorwaarden

- Faillissement van de vennootschap
- Kennelijk ontoereikend maatschappelijk kapitaal
- Ontoereikend voor de normale uitoefening van de voorgenomen activiteit over ten minste 2 jaar
- Geen causaal verband tussen onderkapitalisatie en faillissement

 Vrije Universiteit Brussel

Kennelijk ontoereikend maatschappelijk kapitaal

- **Maatschappelijk kapitaal**: misleidende term
 - Statutair kapitaal, maar ook andere financiële middelen waarover de vennootschap redelijkerwijs mag verwachten te beschikken
 - Subsidies
 - Bedrijfseconomisch verantwoorde leningen
 - Voorschotten van de vennoten
 - Toereikend kapitaal = minimumkapitaal
- Beoordeling op *het ogenblik van de oprichting*.
 - Toestand achteraf regulariseren via kapitaalverhoging helpt niet
 - Wel indien een kapitaalverhoging voorzien was in het financieel plan
- Het kapitaal moet **kennelijk** ontoereikend geweest zijn.
 - Slechts indien bij de oprichting van de vennootschap duidelijk is dat met de ter beschikking gestelde middelen onmogelijk de voorgenomen activiteit kan worden gerealiseerd, kunnen de oprichters aansprakelijk worden gesteld.
 - Voorbeelden:
 - wanneer het kapitaal reeds werd opgeslorpt door de oprichtingskosten,
 - wanneer de gemaakte ramingen niet werden onderbouwd door een deskundig advies
 - wanneer het financieel plan uiterst beknopt is
 - wanneer het financieel plan blijkt geeft van een verregaande onredelijkheid.
 - wanneer de oprichters redelijkerwijze konden verwachten dat een voorgestelde lening niet kon worden verkregen gezien hun eigen kredietwaardigheid en het financieel draagvlak van de vennootschap.

 Vrije Universiteit Brussel

Ontoereikend voor normale uitoefening voorgenomen activiteit

- **Voorgenomen bedrijvigheid**
 - intentie beoordeeld op het moment van de oprichting
 - handelsregister, met zijn vooraf bepaalde categorieën: te vaag
 - statutair doel: nuttig vertrekpunt, maar kan op zichzelf niet volstaan
 - wijdverbreide techniek van het zo ruim mogelijk omschrijven van het statutair doel -> kapitaal vrijwel steeds ontoereikendheid
 - voornamelijk bepaald door de vermeldingen in het financieel plan.
 - oprichters niet aansprakelijk indien bestuurders later besluiten de vennootschap een andere activiteit te laten uitoefenen, waarvoor het aanvankskapitaal ontoereikend is
- **Normale uitoefening**
 - faillissement gevolg van slecht beleid (= geen 'normaal' beleid) -> oprichters niet aansprakelijk
 - oprichters gaan geen resultaatsverbinenissen aan dat het financieel plan zou worden nageleefd.
 - aan de orde is enkel of het financieel plan uitvoerbaar is, niet of dit effectief het geval is.
 - aansprakelijkheid wordt eventueel verdeeld tussen oprichters en bestuurders

 Vrije Universiteit Brussel

Geen causaal verband

- Causaal verband tussen onderkapitalisatie en faillissement moet niet worden aangetoond
- Eventuele andere oorzaken faillissement hebben geen invloed op aansprakelijkheid oprichters
 - Instorten markt
 - Faillissement voornaamste klant
 - ...
- Enkel gegevens of inlichtingen die oprichters op moment oprichting redelijkerwijze hadden moeten hebben

 Vrije Universiteit Brussel

Omvang aansprakelijkheid

- Niet louter aansprakelijk voor de schade die in oorzakelijk verband staat met de onderkapitalisatie
- Gehouden, naar een verhouding die de rechter bepaalt, tot de verbintenissen van de vennootschap.
 - vergoeding van het gehele passief
 - vergoeding voor het verschil tussen het kapitaal dat de oprichters aan de vennootschap hebben toegewezen en datgene dat ervoor noodzakelijk was
 - kapitaal 1/8 van het noodzakelijke kapitaal -> vergoeding 7/8 van passief
- Ongelijke verdeling tussen oprichters mogelijk
 - hoofdelijke schadeplicht van elke oprichter tegenover de eiser (*obligo*) met interne verdeling van de schadeplicht tussen de oprichters onderling (*contributio*)
 - criteria voor verdeling
 - ieders aandeel in het maatschappelijk kapitaal
 - eventuele voorschotten die aan de vennootschap werden verleend
 - misleidend en frauduleus gedrag van één van de oprichters

 Vrije Universiteit Brussel

Financieel plan illustratie

- Modelwerkblad met:
 - Algemene info
 - Balans
 - Resultatenrekening
 - Detail kosten
 - Detail investeringen
 - Detail financieringen
 - Liquiditeiten
 - Ratio's